

Endvidere vil efter Kommissionens praksis aftaler om fælles, endelig reduktion af strukturelt betinget overkapacitet og rationalisering kunne fremme den økonomiske udvikling. Men det er en forudsætning for at kunne meddele fritagelse, at virksomhederne som følge af ekstraordinære forhold ikke på egen hånd vil kunne gennemføre den nødvendige kapacitetstilpasning.

Efter Kommissionens praksis vil f.eks. fremme af investeringer i eller anvendelse af miljøteknologi ud fra samfundsøkonomiske effektivitetsbetragtninger kunne indebære sådanne fordele med hensyn til effektiv ressourceanvendelse eller reduktion af miljøskader, at dette kan begrunde en fritagelse af aftaler, der er nødvendige for at muliggøre disse mål. Det vil dog ikke være muligt at opnå en fritagelse, hvis der er tale om en aftale m.v., som primært tjener konkurrencebegrænsende formål, selv om parterne forsøger at begrunde aftalerne m.v. med henvisning til miljøbeskyttelse.

§ 8, stk. 1, nr. 2

Forbrugerbegrebet skal forstås bredt. Der tænkes ikke alene på den endelige forbruger, men tillige på mellemlid i distributionen (brugere). Lovforslagets forbrugerbegreb går derfor ud over forbrugerbegrebet i forbrugerlovgivningen. Når lovforslaget ikke anvender et andet begreb, skyldes det sammenhængen med Traktatens artikel 85, stk. 3, der i den danske oversættelse bruger begrebet »forbrugere«.

Fordele for forbrugerne kan følge af omkostningsreduktioner, forbedring af distributionen, miljømæssige forbedringer eller et højere serviceniveau. Også et højere kvalitetsniveau kan indebære fordele for forbrugerne, i hvert fald hvis det kan opnås med uændret eller endog faldende prisniveau.

Inden for visse brancher kan der være betydelige konkurrencemæssige fordele knyttet til store produktionsanlæg, landsdækkende distribution og lignende. Hvis to eller flere mindre virksomheder ønsker at samarbejde for at blive et mere konkurrencedygtigt alternativ til større virksomheder på markedet, og bliver konkurrencen og dermed effektiviteten i den pågældende branche herved forøget, må betingelserne i nr. 1 og 2 anses for opfyldt. Kravene efter stk. 1, nr. 3 og 4, vil dog skulle afstemmes i forhold til de positive virkninger, som aftalerne har for en styrkelse af effektiviteten i distributionen og produktionen og fordelene for forbrugerne herved.

I almindelighed vil tilstedeværelsen af et aktuelt eller dog potentielt konkurrencetryk være afgørende for, om fordele ved aftalen m.v. vil komme forbrugerne til gode, idet aftaleparterne i tilfælde af stærk konkurrence på det pågældende marked vil være

tvunget til at lade fordelene ved f.eks. en omkostningsreduktion komme forbrugerne til gode i form af lavere priser. Vurderingen af, om en aftale m.v. vil medføre fordele for forbrugerne, hænger derfor snævert sammen med vurderingen af, om der vil være tilstrækkelig aktuel eller potentiel konkurrence, jf. betingelsen herom i nr. 4.

§ 8, stk. 1, nr. 3

Det er alene nødvendige konkurrencebegrænsninger, der kan opnå en fritagelse i medfør af § 8, stk. 1. Dette indebærer, at der stilles krav om, at aftaleparterne ikke vil kunne nå de samme mål ved hjælp af mindre indgribende foranstaltninger (proportionalitetsprincippet). Det er således ikke tilstrækkeligt, at konkurrencebegrænsningerne medfører konkrete fordele efter nr. 1, men begrænsningerne skal tillige kunne anses for nødvendige for, at aftalen m.v. kan få disse fordele.

I Kommissionens fritagelsespraksis har anvendelsen af proportionalitetsprincippet ofte ført til, at fritagelse er blevet afvist, eller at en aftale m.v. dog har måtte ændres på en række punkter, hvor konkurrencebegrænsningerne gik videre end aftalens m.v. formål nødvendiggjorde. Som eksempel kan nævnes, at aftaler om kapacitetsreduktioner ikke må indeholde bestemmelse om fælles prisfastsættelse eller produktionskvoter.

§ 8, stk. 1, nr. 4

Ifølge den sidste betingelse kræves det, at der opretholdes et konkurrenceminimum. Ved vurderingen af, om aftalen m.v. vil kunne eliminere konkurrencen, skal der både tages hensyn til hvor meget konkurrence, der vil være tilbage mellem aftaleparterne, og til muligheden for konkurrence fra andre virksomheder på markedet. Hvis en aftale m.v. vil føre til, at konkurrencen mellem aftaleparterne i det væsentlige ophæves, vil en fritagelse alene kunne gives, hvis der fra andre virksomheder på markedet kan forventes et væsentligt konkurrencetryk. Hvis en aftale m.v. omvendt kun på snævert afgrænsede områder begrænser konkurrencen mellem aftaleparterne, vil en stor markedsandel ikke i sig selv forhindre fritagelse af en sådan aftale. Jo større en del af markedet en konkurrencebegrænsende aftale m.v. dækker, jo vanskeligere vil det være for aftaleparterne at opfylde dette kriterium, og dermed kriterierne for en fritagelse efter § 8, stk. 1.

§ 8, stk. 2

Traktatens artikel 85, stk. 3, fastsætter de indholdsmæssige betingelser for, at en aftale m.v. kan